

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Заставнівського районного суду Чернівецької області**

12.03.2025

Чернівці, 2025

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 12.03.2025 групою НПМ здійснено відвідування Заставнівського районного суду Чернівецької області (далі – Заставнівський районний суд, суд).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Пітей-Маляр Аліна Іванівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Сидоренко Олександр Олегович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Лупу Аріна Віталіївна, представник громадської організації (регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Чернівецькій області);

Третьяков Віктор Володимирович, представник громадської організації.

Заставнівський районний суд знаходиться за адресою: вулиця Незалежності, будинок 95, місто Заставна, Чернівецький район, Чернівецька область, 59400.

Керівництво суду:

Стрілець Ярослав Степанович, голова суду;

Піцик Ірина Іллівна, керівник апарату суду.

Керівництво суду забезпечило безперешкодний доступ до всіх приміщень суду.

Об'єкт відвідування є судом першої інстанції та розглядає справи, віднесені процесуальним законом до його підсудності: цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку передбачених процесуальними законами.

Суд розміщений у двоповерховій будівлі (фото 1). У будівлі суду облаштовано два входи/виходи – основний (центральный), службовий. При вході до суду розміщена кнопка виклику персоналу для маломобільних осіб.

Згідно з вимогами пунктів 8.3.3 та 8.4.2.3 Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), на вхідних дверях до суду розміщено контрастно забарвлені попереджувальні смуги та наявна табличка зі шрифтом Брайля (фото 2).

У вестибюлі суду розміщується пост співробітників Служби судової охорони, що забезпечують пропускний режим та здійснюють реєстрацію відвідувачів суду, громадський порядок і захист усіх учасників судового

процесу. Суд облаштовано системою відеонагляду та стаціонарним металодетектором аروحного типу.

Також з'ясовано, що на пості співробітників Служби судової охорони знаходиться медична аптечка для надання першої домедичної допомоги.

У суді розміщено три зали судових засідань: одна зала для розгляду кримінальних справ розташована на першому поверсі та дві зали судових засідань – на другому поверсі. Під час відвідування групою НПМ оглянуто залу судових засідань для розгляду кримінальних справ (фото 3).

У залі судового засідання для розгляду кримінальних справ розміщена кабіна для обвинувачених (підсудних), засуджених із захисного скла та обладнано систему відеоконференцз'язку для проведення судових засідань у режимі відеоконференції.

Вікна зали судового засідання для розгляду кримінальних справ загратовані (фото 4), що дозволяє забезпечити безпеку в суді та відповідає вимогам пункту 11 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція).

Конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених до суду здійснюється Національною поліцією України.

На час візиту обвинувачені (підсудні), засуджені в суді не перебували.

Попереднє відвідування суду групою НПМ не здійснювалося.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Під час відвідування групою НПМ встановлено факт порушення вимог пункту 6.5.1 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН Суди), а також пунктів 9, 10 Інструкції, у приміщенні суду не обладнано камери для обвинувачених (підсудних), засуджених осіб, а також приміщення для розміщення особового складу варти. Осіб, які перебувають під вартою, тримають у стаціонарному загородженні у залі судового засідання або в спеціальному автомобілі. Така практика не забезпечує роздільного тримання чоловіків і жінок, дорослих і неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, яким заборонено спілкування між собою. Очікування на судові засідання у стаціонарній загородженій кабіні або в спеціальному автомобілі призводить до тривалого

утримання підсудних в неприпустимих умовах, що суперечить вимогам міжнародних стандартів прав людини.

2. У порушення вимог пункту 15 Інструкції, на окремих ділянках маршруту конвоювання відсутнє відеоспостереження, а саме: при службовому вході до будівлі та в коридорі до зали судового засідання відсутнє відеоспостереження. Така практика створює додаткові ризики порушення прав обвинувачених (підсудних) та засуджених (фото 5-6).

3. У порушення пунктів 6.5.1, 9.9 ДБН Суди в приміщенні суду відсутній спеціальний санвузол для обвинувачуваних (підсудних), засуджених.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

4. Установлено порушення вимог пункту 7.1.9 ДБН Суди та пункту 13 Інструкції, а саме: у приміщенні суду маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених не ізольований, оскільки обвинувачені (підсудні) та засуджені частково конвоюються доступним для третіх осіб коридором, що призводить до порушення їх прав та прав оточуючих на безпеку (фото 7).

5. У порушення Кодексу цивільного захисту України в суді відсутнє найпростіше укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, статті 21 Конституції України) та маломобільних груп населення.

6. Відповідно до вимог ДБН Інклюзивність доступність для маломобільних груп населення повинна забезпечуватися фізичною можливістю і зручністю потрапляння та пересування об'єктом.

У порушення вимог пунктів 5.3 та 6.3 ДБН Інклюзивність, приміщення суду не обладнано зовнішніми та внутрішніми пандусами, у зв'язку з чим маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги не можуть потрапити до зали судових засідань, санітарного вузла та інших приміщень суду (фото 8-9).

7. Окрім цього, у порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарні вузли у приміщенні суду не пристосовані для користування маломобільними групами населення у зв'язку з можливістю людині на кріслі колісному потрапити до санітарної кімнати (фото 10).

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України)

8. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, невідповідність вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди, у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими, що унеможливорює

реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Чернівецькій області:

1. Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

Заставнівському районному суду Чернівецької області:

1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) не менш ніж 4 м² виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ, приміщення для розміщення особового складу варті;

2. Забезпечити відеоспостереження на всіх ділянках маршруту конвоювання;

3. Облаштувати спеціальний санвузол для обвинувачуваних (підсудних), засуджених.

4. Забезпечити ізольованість маршруту конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених;

5. Облаштувати в суді найпростіше укриття;

6. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;

7. Облаштувати суд кімнатою для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими.

До звіту додаються: фотофіксація на 3 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст Відділу сприяння

роботі регіональних представництв

Секретаріату Уповноваженого Верховної

Ради України з прав людини

Аліна ПІТЕЙ-МАЛЯР

Фотофіксація

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Φοτο 5

Φοτο 6

Φοτο 7

Φοτο 8

Фото 9

Фото 10

